

DERLEME / LITERATURE REVIEW

Sürdürülebilirlik İçin Yeşile Odaklanma

Focus on Green for Sustainability

Tarık Özdemir¹

Cafer Turgut²

Emine Didem Evcı Kiraz³

- 1 Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Multidisipliner Çevre Sağlığı Anabilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi, Aydın, Türkiye, tarik.ozdemir@adu.edu.tr
- 2 Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü Entomoloji Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, cturgut@adu.edu.tr
- 3 Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, devci@adu.edu.tr

Özet

Küreselleşme ile beraber insanlığın ihtiyaç ve talepleri giderek artmaktadır. Teknolojik ve sanayi alanındaki hızlı gelişmeler, insanları yoğun bir tüketim sürecine sokmuş, bu hızlı ve bilinçsiz tüketim, doğal kaynakların yok olmasına ve ekolojik dengenin bozulmasına sebep olmuştur. Bu ekolojik tahribat, sadece çevreyi etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda biz tüketicilere de olumsuz geri dönüşümü olmuştur. Ekolojik alanda yaşanan problemleri en aza indirmek ve çözüm önerileri getirmek üzere dünya ülkeleri son zamanlarda yeşil büyüme ve sürdürülebilirlik kalkınma gibi temel kavramlar üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu çalışmada, OECD ülkelerin, önerilen yeşil büyüme göstergeleri bağlamında, kaynağına göre sera gazı emisyonları, iklim değişikliği ile ilgili vergi gelirleri, orman kaynaklarının kullanım yoğunluğu, ince partiküllere ortalama nüfus maruziyeti, yenilenebilir kaynakların tatlı su soyutlama yüzdeleri ve elektrik üretiminde yenilenebilir ürünlerin payına ilişkin veriler incelenerek, Türkiye-OECD ülkeleri karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, OECD ülkelerinin sürdürülebilir bir kalkınma için, yeşil büyümenin neresinde olduklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Yeşil Büyüme, Ekolojik Değişim, OECD Ülkeleri .

Abstract

With globalization, the needs and demands of human beings have increased. Rapid progress in technology and industry has introduced an intensive consumption process, this rapid and unconscious consumption caused the destruction of natural resources and the deterioration of the ecological balance. This ecological damage has not only affected the environment, but has also been a negative return to consumers. Minimizing ecological destruction problems and seeing solutions, the world has focused on basic concepts such as simple growth and growth and development. This OECD countries, in the context of green, green growth indicators, greenhouse gas emissions, according to the source, income related to climate change, intensity of forest resources, the average exposure to fine particles, examining when renewable sources of freshwater abstraction percent and electricity converting the surrounding dragged to share, Turkey, OECD countries comparison has been made. It is aimed to determine where the OECD country is in growth for a development.

Keywords: Sustainability, Green Growth, Ecological Change, OECD Countries.

Bu makaleden şu şekilde alıntı yapınız / Cite this article as: Özdemir T., Turgut C., Evcı Kiraz E. D., Sürdürülebilirlik İçin Yeşile Odaklanma : Climatehealth 2021; 1(1):13-18

Sorumlu Yazar / Corresponding Author:

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Multidisipliner Çevre Sağlığı Anabilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi, Aydın, Türkiye,
E-mail: tarik.ozdemir@adu.edu.tr

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. GİRİŞ

Sanayi devrimi ile birlikte dünya önemli gelişmelere sahne olmuş, hızla artan nüfus ve teknolojik gelişmeler beraberinde üretimi arttırmış ve buna bağlı olarak tüketime yönelik çok daha fazla kaynak kullanılmıştır. İnsanoğlu artan ihtiyaçlarını karşılamak üzere, sınırsız olarak gördüğü doğal kaynakları bilinçsizce kullanmıştır (Tıraş,2012:58). Bu ekolojik tahribat, dünya ülkelerini harekete geçirmiş, doğal kaynakların daha bilinçli kullanımını ve gelecek nesillere kaynaklarının aktarımını sağlamak üzere, sürdürülebilirliğin çözüm noktası olan yeşil büyüme kavramına doğru yoğunlaşmışlardır.

Birleşmiş Milletler (BM)'in Brundtland Komisyonu'nun 20 Mart 1987 yılında yapmış olduğu toplantıda sürdürülebilirlik kavramını "gelecek nesillerin ihtiyaçlarını riske atmadan, onların ihtiyaçlarını çalmadan, bugünkü ihtiyaçlarımızı karşılamak" olarak tanımlarken, Oxford Üniversitesinin kelime sözlüğünde ise "sürdürülebilirlik", belli oranı veya seviyeyi aynı şekilde devam ettirme, doğal dengeyi korumak adına, doğal kaynakları tüketmekten sakınma" şeklinde tanımlanmıştır (Aydın ve Tufan,2018:399).

OECD'nin Mayıs 2010 tarihli "Yeşil Büyüme Stratejisi Geçici Raporu"nda ise, yeşil büyüme kavramı, çevresel bozulmaların, biyo-çeşitlilik kayıpların ve sürdürülemez doğal kaynakların kullanımını engellerken, diğer bir taraftan da ekonomik gelişmenin ve kalkınmanın devam ettirmesi yolu olarak tanımlanmaktadır (Gurria, 2010:2).

Yeşil büyüme kavramı her ne kadar, Pasifik ve Asya ülkeleri ile diğer 52 hükümet başkanının katıldığı, 5.Çevre ve Kalkınma Bakanlar Konferansı'nda ortaya çıkmış olsa da, bu kavram, 2008 yılı ekonomik krizi ile popüler hale gelmiştir. Krizden çıkışın ancak yeşil düzenle mümkün olacağı yönünde fikirler beyan edilmiş ve hatta yeşil düzen, BM Çevre Programı (UNEP) tarafından da krizin çözümü olarak sunulmuştur(Yılmaz,2018:81-82).

Ülkelerin içinde buldukları ekonomik, sosyal ve ekolojik krizden, ancak sürdürülebilir kalkınmanın modeli olan yeşil bir büyüme ile kurtulabilecekleri

kaçınılmaz olmuştur. Bu kapsamda, 47 taraf ülkenin katıldığı 25 Haziran 2009 tarihli "OECD Yeşil Büyüme Bildirgesinde", kısa vadede ekonomik toparlanma için yeşil yatırımlar, uzun vadede yeşil ekonomi için çevre dostu alt yapılar inşa etmek, iklim değişikliği ve çevresel bozulmalar ile mücadele etmek, enerji güvenliğinin artırılması, ülkelerin sürdürülebilir düşük karbon ekonomilerine doğru ilerleyebilmesi için temiz teknolojilerin geliştirilmesi, karbon yakalama ve depolama, yenilenebilir enerji teknolojilerin kullanımı gibi bir takım öneriler beyan edilmiştir (OECD,2009:1). 34 üye ülke bakanının katıldığı OECD'nin Mayıs 2011'deki "Yeşil Büyüme Stratejisi Bildirgesinde" ise; yeşil büyümeye araç ve göstergelerinin, doğal kaynakların kullanımını ve sürdürülebilirliği, enerjinin kullanımında verimliliğin artırılmasına, ekonomik büyümeye ve istihdamı genişletmeye katkı sağlayacağı belirtilmiştir (OECD,2021).

Sürdürülebilirlik için, yeşile odaklanmanın gerekli olduğunu kanıtlar nitelikte olan bir diğer önemli çalışma ise; Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından hazırlanan 2018 tarihli bilimsel rapor. Bu raporda, küresel ısınmanın, 1,5 C ile sınırlandırılmasının aciliyeti vurgulanmakta olup, küresel sıcaklığın 2 C'nin üzerine çıkması sadece doğal yaşam alanların ve türlerin kaybına neden olmayacak aynı zamanda buzulların erimesi ile deniz seviyesinin yükselmesine, insan sağlığı, refahı ve insan hayatını doğrudan etkileyecek yıkımlara yol açacağı belirtilmiştir (WWF,2021).

2012 yılındaki Rio+20 BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda, önceliğin açlık ve yoksulluğun ortadan kaldırılması gerektiği, bunda doğal kaynaklar üzerinde baskı kurulmuş bir ekonomik kalkınma ile mümkün olmayacağı vurgulanmıştır. Ülkelerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşabilmeleri için kendi şartlarına uygun gösterge araçlarını kullanmaları gerektiğini, bunun da en temel göstergesinin yeşil ekonomi ile olabileceği belirtilmiştir (Pezikoğlu,2016:1390).

Bu çalışmada, OECD ülkelerin, önerilen yeşil büyüme göstergeleri bağlamında, kaynağına göre sera gazı emisyonları, iklim değişikliği ile ilgili vergi gelirleri,

orman kaynaklarının kullanım yoğunluğu, ince partiküllere ortalama nüfus maruziyeti, yenilenebilir kaynakların tatlı su soyutlama yüzdeleri ve elektrik üretiminde yenilenebilir ürünlerin payına ilişkin veriler incelenerek, Türkiye, OECD ülkeleri karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, OECD ülkelerinin sürdürülebilir bir kalkınma için, yeşil büyümenin neresinde olduklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmada, OECD ülkelerinin çevre göstergelerine ilişkin güncel verileri, OECD'nin resmi internet sitelerinden elde edilmiştir. Literatür taraması sonucunda elde edilen veriler değerlendirilerek yorumlanmış olup, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır.

2.1. Nitel ve Nicel Araştırma Yönetimleri

Nitel araştırma yönetimini, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlamak mümkündür (Karataş, 2015:63).

Nicel araştırma ise; olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türüdür (Öztürk,2015:1).

3. BULGULAR

OECD'nin Tablo 1'deki yeşil büyümeyi göstergeleri ile refahımızın dayandığı doğal kaynakların ve çevresel hizmetlerin devam etmesi sağlayacak ve aynı zamanda ekonomik büyümeyi ile kalkınmayı teşvik eden, sürdürülebilir bir büyümenin temelini oluşturacak inovasyona yapılacak olan yatırım faaliyetleri ile yeni ekonomik fırsatların yakalanması amaçlanmaktadır (OECD.Stat,2021).

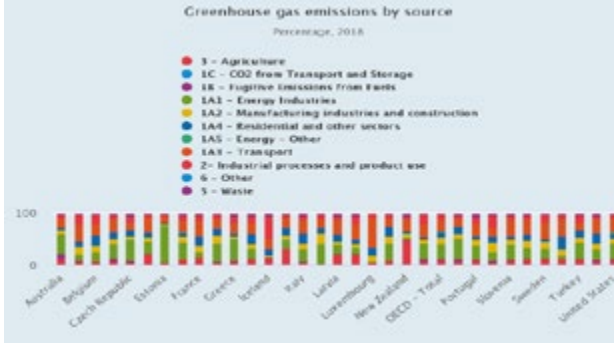
Tablo 1. OECD, Önerilen Yeşil Büyüme Göstergeleri

S.NO	ÖNERİLEN GÖSTERGE	KAPSAYAN KONU BAŞLIKLARI
1	Doğal Varlık Tabanı	Yenilebilir Stoklar: Su, Orman, Balık, kaynakları Yenilemeyen Stoklar: Maden Kaynakları Biyocoşaytlılık ve Ekosistemler
2	Çevre ve Kaynak Verimliliği	Karbon ve Enerji Verimliliği Kaynak Verimliliği: Malzemeler, Besinler, Su Çok Faktörlü Üretkenlik
3	Çevre Boyutu Yaşam Kalitesi	Çevre Sağlığı ve Riskleri Çevre Hizmetler ve Olanaklar
4	Ekonomik Fırsatlar ve Politika Yanıtları	Teknoloji ve Yenilik Çevresel Mal ve Hizmetler Uluslararası Finanslar Akışlar Fiyatlar ve Transferler Beceriler ve Eğitim Düzenlemeler ve Yönetim Yaklaşımları
Sosyo-Ekonomik Bağlam ve Büyümenin Özellikleri		Ekonomik Büyüme ve Yapı Üretkenlik ve Ticaret İşgücü Piyasaları, Eğitim ve Gelir Sosyo Demografik Modeller

Kaynak: OECD,Towards Green Growth,2011

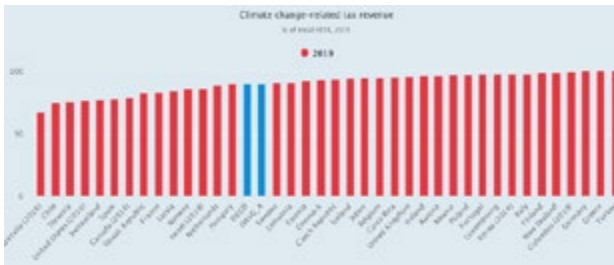
OECD'nin 2011 yılında yayınladığı "Yeşil Büyüme Stratejisi Bildirgesi"ndeki yeşil büyüme araç ve göstergeleri esas alınarak, Tablo 1'deki yeşil büyüme göstergeleri doğrultusunda, OECD'ye üye ülkelere ilişkin bulgular, aşağıdaki grafiklerle gösterilmiştir.

Grafik 1'de OECD ülkelerinin 2018 yılındaki kaynağına göre sera gazı emisyonları verilmiştir. OECD güncel verilerine göre, OECD ülkelerinin genelinde ulaşımdan ve endüstriyel enerjiden kaynaklı salınımın daha fazla olduğu görülmektedir. Ulaşımdan kaynaklı en düşük salım %12,04 ile Estonya iken, en yüksek salım ise %57,16 ile Lüksemburg'un olduğu görülmektedir. Endüstriyel enerjiden kaynaklı en düşük salım %2,12 ile Lüksemburg iken, en yüksek salım ise %69,08 ile Estonya'nın olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise ulaşımından kaynaklı %16,22 iken, endüstriyel enerjiden kaynaklı salım ise % 30,42'dir. (OECD,2021).

Grafik 1. Kaynağına Göre Sera Gazı Emisyonları

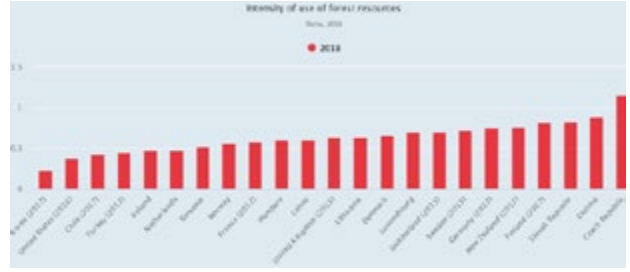
Kaynak: <https://www.oecd-ilibrary.org/>

Grafik 2'de ise OECD ülkelerinin 2019 yılı iklim değişikliği ile ilgili vergi gelirleri verilmiştir. İklim değişikliği ile ilgili vergi gelirlerinin çoğunluğu çevreyle ilgili enerji ve ulaşım vergilendirilmesinden elde edilmektedir. İklim esaslı çevre ile ilgili en fazla vergilendirme yapan ülke %100 ile Türkiye'dir. Türkiye'nin enerjiden kaynaklı vergi yüzdesi 64,31 olup, ulaşımdan kaynaklı vergilendirme yüzdesi ise 35,69'dur. En düşük vergilendirme yapan ülke ise %67,38 ile Avusturya'dır (OECD,2021).

Grafik 2. İklim Değişikliği İle İlgili Vergi Gelirleri

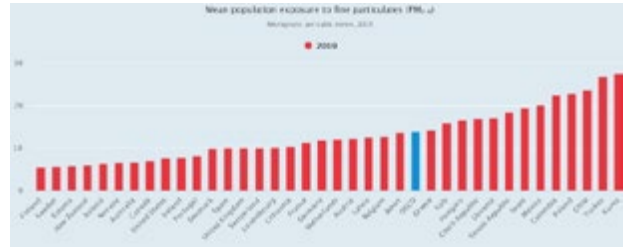
Kaynak: <https://www.oecd-ilibrary.org/>

Grafik 3'de ise OECD ülkelerin orman kaynaklarını kullanım yoğunluğu oranları verilmiştir. Orman kaynaklarını en fazla kullanan (bozma, diğer arazi türüne çevirme, ağaç kesme) ülkenin % 1,15 ile Çek Cumhuriyeti'nin olduğu görülmektedir. Orman kaynaklarını en az kullanan ülke ise %0,23 ile Kore'dir. Türkiye'nin ise orman kullanım yüzdesi 0,44'dür. (OECD,2021).

Grafik 3. Orman Kaynaklarının Kullanım Yoğunluğu

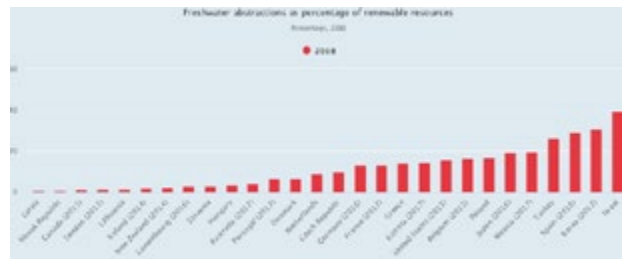
Kaynak: <https://www.oecd-ilibrary.org/>

Grafik 4'de ise ülkelerin hava kirliliği kaynaklı ince parçacıklı partitülere maruz kalan ortalama nüfus oranları verilmiştir. İnce partiküllere bağlı en yüksek nüfus maruziyet oranı 27,4 ile Kore'dir. En düşük maruziyet ise 5,6 ile Finlandiya'dır. Türkiye'de ise maruziyet oranı 26,9'dur. (OECD,2021).

Grafik 4. İnce Partiküllere Ortalama Nüfus Maruziyeti (PM_{2,5})

Kaynak: <https://www.oecd-ilibrary.org/>

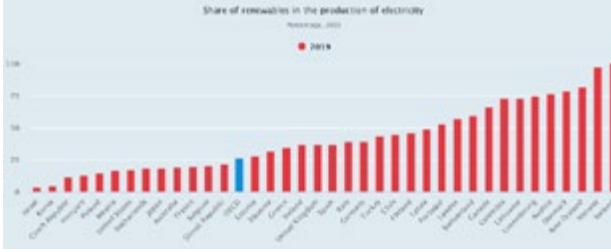
Grafik 5'de ise OECD ülkelerinin yenilenebilir kaynaklardan tatlı su soyutlama yüzdeleri verilmiştir. Yüksek oranda su stresi yaşayan ülkelerin başında %38,29 ile İsrail gelmektedir. En az su stresi yaşayan ülke ise %05,56 ile Letonya'dır. Türkiye ise %26,07 ile orta düzey su stresi yaşamaktadır. (OECD,2021).

Grafik 5. Yenilenebilir Kaynakların Tatlı Su Soyutlama Yüzdeleri

Kaynak: <https://www.oecd-ilibrary.org/>

Grafik 6'de ise ülkelerinin elektrik üretiminde yenilenebilir ürünlerin payı verilmiştir. En fazla yenilenebilir kaynaklardan elektrik üreten ülke %99,98 ile İzlanda'da gelmektedir. En düşük paya sahip ülke ise % 4,04 ile İsrail'dir. Türkiye'nin ise yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretme yüzdesi %43,53'dür. (OECD,2021).

Grafik 6. Elektrik Üretiminde Yenilenebilir Ürünlerin Payı

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Çalışmanın sonuçlarına göre, dünyanın atmosfer sisteminin ışıma enerjisi dengesini bozan ve 1990 yılından bu yana 1,5 kat artarak devam küresel sera gazı emisyonlarının oluşmasındaki en büyük pay, büyüyen ekonomi, fosil yakıt kullanılması ve ormansızlaşmadan kaynaklanan CO₂ salınımlarıdır. Sera gazları emisyonları, iklim değişikliği noktasında kilit bir role sahiptir. OECD ülkelerinde emisyonlar, son zamanlarda 2008 yılı mali krizin neden olduğu ekonomik yavaşlama ve alınan iklim politikaları nedeniyle düşüş gösterse de, bu düşüş yeterli değildir (OECD,2021). OECD ülkelerinin genelinde ulaşımdan ve endüstriyel enerjiden kaynaklanan salınımlar daha fazla olduğu Grafik 1'de görülmektedir. Ulaşım kaynaklı en yüksek salınıma %57,16 ile neden olan Lüksemburg, ulaşımda sera gazı emisyonunu azaltacak yeni ulaşım araçlarına yönelmelidir. Endüstriyel enerjiden kaynaklı en yüksek salınıma %69,08 ile sebep olan Estonya ise endüstriyel enerjideki sera salınımlarını azaltmak üzere yeni stratejiler ve yeni teknolojilere yönelmelidir.

İklim değişikliği ile ilgili ülkelerin uygulamış oldukları vergiler, küresel ölçekte karbon emisyonunu azaltmak için uygulanan son derece önemli bir araç olarak görülmektedir. 2019 yılında 793 milyar ABD dolarına ulaşan iklim vergilerinin % 90'ı çevreyle ilişkilidir (OECD,2021). İklim değişikliği vergilerinde en büyük pay, ulaşım ve enerji sektörlerine ilişkin vergilendirmelerdir.

Grafik 2'de görüldüğü üzere iklim esaslı çevre ile ilgili en fazla vergilendirme yapan ülkenin % 100 oranla Türkiye olduğu görülmektedir. Türkiye'nin enerjiden kaynaklı vergi yüzdesi 64,31, ulaşımdan kaynaklı vergilendirme oranı ise % 35,69'dur. Türkiye, çevre ile ilgili uygulamış olduğu güçlü vergi politikaları ile vergi geliri payını arttırmıştır. % 67,38 ile en düşük iklim değişikliği vergilendirmesi yapan ülke olan Avustralya'nın ise iklim değişikliği ile ilgili yeni vergi politikaları uygulayarak, vergi gelirlerini güçlendirmelidir. Çevreye yönelik vergi gelirleri, OECD ülkelerinin genelinde azalma göstererek, 2000 yılının başında toplam vergi geliri % 6,1 iken, 2019 yılında %5,2'ye düşmüştür (OECD,2021).

Tarımın genişlemesi, orman alanlarının başka arazi türlerine dönüştürülmesi, ulaştırma alt yapısının geliştirilmesi, bilinçli orman yangınları ve yenilenebilir enerji amaçlarına ulaşım noktasında ahşabın talep edilmesi gibi nedenlerle maalesef orman kaynakları aşırı kullanılmaktadır. OECD ülkelerindeki orman alanları, dünyadaki orman alanlarının %27'sini oluşturmaktadır (OECD,2021). Grafik 3'te orman kaynaklarını en fazla kullanan ülkenin % 1,15 ile Çek Cumhuriyeti olduğu görülmektedir. Çek Cumhuriyeti, orman kaynaklarını dengeli kullanarak, yeniden ağaçlandırma çalışması yapmalıdır. Orman kaynaklarını en az kullanan ülke ise % 0,23 ile Kore'dir. Kore 1973 yılından buyana yeniden ağaçlandırma programları yapmakta, ormanlarının genç ve hızlı büyümesi nedeniyle az yoğunluk sergilemektedir (OECD,2021). Türkiye'de ise son zamanlarda ağaçlandırma faaliyetleri hız kazanmıştır.

Hava kirliliği bağlamında, ince parçacıklı partikül maddeler (PM_{2,5}), kronik maruziyetlere, OECD ülkelerinde ölüm nedeni olan kalp rahatsızlığı ve felç riskleri gibi birçok hastalığa sebep olmakta ve hastalık risklerini artırmaktadır (OECD,2021). Grafik 4'te, ince PM_{2,5} ye bağlı en yüksek nüfus maruziyeti %27,4 ile Kore gelmekte ve Türkiye ise 26,9 ile onu takip etmektedir. Ülkeler, fosil yakıtlar, enerji santralleri, sanayi, ulaşım gibi faaliyetleri sonucu ortaya çıkan partiküller maddeleri azaltmak için çevresel yaşam kalitesine yönelik tedbirler almalıdırlar.

Ekonomik büyüme, hızlı nüfus artışı ve suya erişim için artan rekabetler nedeniyle su kaynakları üzerindeki baskılar giderek artmaktadır. OECD ülkelerinden bazıları, orta ve yüksek düzeyde su stresi ile karşı karşıyadır

(OECD,2021). Grafik 5’de, OECD ülkelerinin yenilenebilir kaynaklardan tatlı su soyutlama yüzdeleri verilmiş, yüksek oranda su stresi yaşayan ülkelerin başında %38,29 ile İsrail’in geldiği görülmektedir. Yüksek düzeyde su stresi yaşayan İsrail, suyun verimli kullanımını teşvik etmek üzere yeni politikalar geliştirmelidir. Orta düzey su stresi yaşayan Türkiye ise suyun verimli ve ölçülü kullanılması yönünde gibi bir takım tedbirler almalıdır.

OECD ülkelerinin genelinde enerji yoğunluğu azalmaya devam ederken, yine de bu ülkeler enerjilerin yaklaşık yüzde 80’ini fosil yakıtlardan karşılamaya devam etmektedirler. Enerji içerisinde, düşük bir orana sahip olan yenilenebilir enerji kaynakları (rüzgar,güneş,sıvı biyoyakıt,biyogaz vb.) son zamanlarda büyük bir ivme yakalayarak elektrik üretiminin dörtte birini karşılamaktadır (OECD,2021). Grafik 6’da, en fazla yenilenebilir kaynaklardan elektrik üreten ülke % 99,98 ile İzlanda olduğu görülmektedir. İzlanda’nın yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanımı, yeşil büyümeye doğru önemli bir adım olarak görülmektedir. % 4,04 ile en düşük paya sahip olan İsrail ise, fosil kaynaklı enerji üretimlerini azaltarak, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmelidir. Türkiye’nin ise yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretmesi yüzdesi % 43,53 olup, mevcut coğrafi konumu gereği, Almanya’nın da önünde bir ivme yakalamıştır.

Sonuç olarak, OECD ülkeleri, yeşil büyüme göstergeleri doğrultusunda önemli bir ivme kazanmış olmalarına rağmen, enerjilerinin büyük bir çoğunluğunu halen fosil yakıtlardan karşılıyor olmaları, yeşil büyüme hedefleri bağlamında bir tehdit oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

1. AYDIN, S. ve TUFAN F. Purchasing Behaviors of Y Generation in the Context of Sustainability and Green Concepts.
2. Environment at a Glance Indicators – Climate change. https://www.oecd-ilibrary.org/sites/5584ad47-en/index.html?itemId=/content/component/80661e2d-en&_csp_=cafccd100b18232edeb5735daf54d8f4&itemGO=oecd&itemContentType=chapter#section-d1e259. Erişim 10 Ocak 2021.
3. Green Growth Indicators - OECD. <http://www.oecd.org/environment/indicators-modelling-outlooks/green-growth-indicators/>. Erişim 10 Ocak 2021.
4. GURRIA, A. Yeşil Büyüme Stratejisi Geçici Raporu : Sürdürülebilir bir Gelecek için Taahhütlerimizin Yerine. 2010.
5. HAYRETTİN,T.(2012). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme. ss. 57–73.
6. KARATAS, Z. (2015), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Manevi Temelli Sosyal Hizmet Arastirmalari Dergisi, 1(1), 62–80.
7. OECD. <http://www.oecd.org/greengrowth/towards-green-growth-9789264111318-en.htm>. Erişim 09 Ocak 2021.
8. ÖZTÜRK, H. (2015). Nitel ve Nicel Araştırma & Farklar, <https://haldunozturk.com/nitel-ve-nicel-arastirma-nedir-aralarindaki-farklar-nelerdir/> (18 Kasım 2020).
9. PEZİKOĞLU,F. (2016),Yeşil Ekonomi Göstergeleri ve Yeşil Etiketler, 12.Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi El Kitabı,Cilt 2, ss.1389-1398.
10. Towards Green Growth. sayı May 2011, 2017, doi:10.1787/9789264268203-10-en.
11. Yeni IPCC raporu: Küresel Isınmayı 1,5°C’de Tutmak İçin Acilen Harekete Geçilmeli | WWF. <https://www.wwf.org.tr/?8100/yeni-ipcc-raporu-kuresel-isininmayi-birbucuk-derecede-tutmak-icin-acilen-harekete-gecilmeli>. Erişim 10 Ocak 2021.
12. YILMAZ V.(2018).Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Büyüme Arasındaki İlişki, Journal of International Management,Educational and Economics Perspectives 6(2)ss.79-89).
13. Zealand, New. Declaration on Green Growth Adopted at the Meeting of the Council at Ministerial Level on 25 June 2009. sayı June, 2009, ss. 2009–10.